

Ewa Matyjaszczyk

Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu

AKTUALNY STAN REJESTRACJI ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN W POLSCE

CURRENT STATUS OF REGISTRATION OF PLANT PROTECTION PRODUCTS IN POLAND

Słowa kluczowe: środki ochrony roślin, rejestracja, Polska

Key words: plant protection products, registration, Poland

Synopsis. Najliczniejszą grupę zarejestrowanych w Polsce środków ochrony roślin stanowią herbicydy – 42%, a kolejną fungicydy – 33%. Insektycydy i inne środki stanowią łącznie około ¼ wszystkich zarejestrowanych preparatów. Zjawiskami zauważalnymi w rejestracji środków ochrony roślin jest ograniczanie liczby zarejestrowanych zastosowań, w tym zwłaszcza małoobszarowych oraz wzrost liczby preparatów wprowadzanych do obrotu na drodze importu równoległego. Czas rejestracji środka ochrony roślin w Polsce zgodnie z przepisami nie powinien przekraczać 16 miesięcy, w praktyce natomiast wynosi 3 lata i jego skrócenie w najbliższym czasie jest mało prawdopodobne.

Wstęp

Środki ochrony roślin są powszechnie używane w rolnictwie do kontroli liczebności organizmów szkodliwych. Ze względu na to, że większość z nich działa toksycznie na określone grupy organizmów, a jednocześnie są w sposób celowy wprowadzane do środowiska, ich stosowanie podlega ścisłym regulacjom prawnym, a wprowadzenie do obrotu i stosowania możliwe jest dopiero po rejestracji – czyli wydaniu oficjalnego zezwolenia przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Dostępność środków ochrony roślin zależy zatem nie tylko od zapotrzebowania rynku, ale także od innych czynników. Artykuł przedstawia przesłanki rejestracji środków ochrony roślin, stan prawny, a także aktualne dane oraz problemy dotyczące rejestracji w Polsce.

Materiały i metodyka badań

Analizę stanu rejestracji środków ochrony roślin w Polsce przeprowadzono na podstawie: aktów prawnych (zarówno unijnych jak i polskich) dotyczących rejestracji środków ochrony roślin, wykazów i decyzji Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi które jest organem odpowiedzialnym za nadzór nad dopuszczeniem do obrotu w Polsce środków ochrony roślin; wykorzystano głównie materiały dostępne na stronach internetowych Ministerstwa Rolnictwa, wzięto także pod uwagę dokumenty przesyłane przez Ministerstwo jednostkom zaangażowanym w procedurę rejestracji, literatury oraz praktycznej wiedzy o problemach i wyzwaniach związanych z rejestracją środków ochrony roślin w Polsce i Unii Europejskiej.

Analizę przeprowadzono w I połowie 2011 i dotyczyła ona sytuacji w tym okresie.

Przesłanki rejestracji środków ochrony roślin

Nieodłączną cechą większości środków ochrony roślin jest toksyczność dla określonych grup organizmów, np. chwastów, owadów, gryzoni czy innych, ponieważ są one przeznaczone do ich zwalczania. Środki nie wykazujące toksyczności (np. służące odstraszeniu zwierzyny leśnej lub wpływające na procesy życiowe rośliny uprawnej) stanowią niewielką część preparatów dostępnych na rynku. Celem działania zdecydowanej większości środków ochrony roślin jest spowodowanie zniszczenia określonego organizmu szkodliwego. Skoro zatem w pewnych warunkach wykazują toksyczność to istnieje ryzyko ich niekorzystnego wpływu także na organizmy nie będące celem zwalczania.

Od lat 60. XX wieku, kiedy ujawniono, że DDT kumuluje się w tkance tłuszczowej ludzi i pojawiło się wiele publikacji ukazujących niebezpieczeństwa związane ze stosowaniem agrochemikaliów [Carlson 1962, Leńkowska 1961] opinia publiczna często prezentuje niechętnie nastawienie do środków ochrony roślin.

Zatem na kształt obowiązujących obecnie wymagań odnośnie wprowadzania do obrotu i stosowania środków ochrony roślin wpływ miały zarówno przesłanki merytoryczne: środki ochrony roślin jako

potencjalnie niebezpiecznie chemikalia celowo wprowadzane do środowiska i używane w produkcji żywności powinny być przed wprowadzeniem na rynek gruntownie przebadane, jak i obawy dużej grupy konsumentów przed nadmierną, ich zdaniem, chemizacją rolnictwa [Matyjaszczyk 2007].

Wymagania dotyczące rejestracji są bardzo restrykcyjne. Wprowadzanie środków ochrony roślin do obrotu jest możliwe dopiero po ich dokładnym przebadaniu, a etykieta – instrukcja stosowania w sposób szczegółowy powinna określać jak należy stosować środek aby zminimalizować jego ewentualne niekorzystne oddziaływanie na organizmy nie będące celem zwalczania. Środek ochrony roślin można stosować jedynie ściśle według zaleceń etykiety. Używanie go w terminie innym niż zalecony, bądź traktowanie upraw niewymienionych w etykiecie jest zabronione i podlega karze.

Należy podkreślić, że mimo wspólnego rynku nie ma swobody wprowadzania do obrotu handlowego ani używania w jednym państwie członkowskim środków zarejestrowanych w innym, czyli np. środek zarejestrowany i zakupiony w Niemczech nie może być legalnie stosowany w Polsce. Nawet jeżeli identyczny środek byłby zarejestrowany w dwóch krajach to na jego import (również wtedy gdy import byłby prowadzony na potrzeby własne) należy uzyskać zgodę organu odpowiedzialnego za rejestrację – czyli w Polsce Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Wprowadzać środek ochrony roślin do obrotu może tylko przedsiębiorstwo, które uzyskało stosowne zezwolenie. Jeżeli inny podmiot chciałby prowadzić jego sprzedaż, np. w celu wykorzystania różnic cenowych pomiędzy państwami UE również musi uzyskać na to zgodę organu odpowiedzialnego za rejestrację (na każdy produkt z osobna) [Matyjaszczyk 2007].

Stan prawny w zakresie rejestracji

Rejestracja środków ochrony roślin rozpoczęła się w Polsce w 1965 roku. Warto podkreślić, że system rejestracyjny zorganizowany w naszym kraju był, jak na ówczesne czasy, bardzo nowoczesny i że Polska była pierwszym krajem w Europie Środkowej i Wschodniej która rejestrację podjęła [Czaplicki i in. 1995].

Po przystąpieniu do Unii Europejskiej Polska, podobnie jak inne państwa członkowskie, dostosowała swój system rejestracyjny do wymagań wspólnoty przedstawionych w Dyrektywie 91/414 *dotyczącej wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin*. Myśl przewodnią Dyrektywy 91/414 zawarta w jej preambule brzmi: „*Ochrona zdrowia, ludzi i zwierząt, jak również środowiska, ma pierwszeństwo przed poprawą poziomu produkcji rolniczej*”. Innymi słowy, bez względu na to jak skuteczny jest środek ochrony roślin w zwalczaniu określonego agrofaga, jeżeli nie jest on przyjazny środowisku naturalnemu człowieka, nie będzie dopuszczony do obrotu i stosowania.

System rejestracyjny zgodny z Dyrektywą 91/414 jest dwuetapowy: na szczelbu Wspólnoty prowadzona jest ocena substancji aktywnych, które są głównym składnikiem środków ochrony roślin. Po pozytywnej ocenie (przeprowadzanej głównie pod kątem bezpieczeństwa dla ludzi, zwierząt i środowiska naturalnego) substancje aktywne wpisywane są na pozytywną listę – Załącznik 1 do Dyrektywy 91/414. Tylko substancje wpisane do Załącznika 1 mogą wchodzić w skład środków ochrony roślin stosowanych w Unii Europejskiej.

Drugim etapem jest rejestracja środków ochrony roślin. Prowadzą ją państwa członkowskie. Każde z państw posiada własne przepisy dotyczące rejestracji, które różnią się w wielu aspektach, jednak muszą być zgodne z wymaganiami Dyrektywy 91/414. W Polsce decyzje o dopuszczeniu środków ochrony roślin do obrotu podejmuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a głównymi aktami prawnymi określającymi wymagania dotyczące rejestracji są:

- Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. *o ochronie roślin* (Dz.U z 2008 r. Nr 133, poz. 849),
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 maja 2005 r. *w sprawie zakresu badań, informacji i danych dotyczących środka ochrony roślin i substancji aktywnej oraz zasad sporządzania ich oceny* (Dz.U. Nr 100, poz. 839) z póź. zm.,
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 maja 2005 r. *w sprawie wysokości opłat rejestrowych za czynności związane z wydaniem decyzji dotyczących środków ochrony roślin i substancji aktywnych oraz trybu ich uiszczania* (Dz.U. Nr 99, poz. 833),
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 sierpnia 2004 r. *w sprawie badań skuteczności działania środka ochrony roślin* (Dz.U. z 2004 r. Nr 183, poz. 1890) z póź. zm.,
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju wsi z dnia 8 czerwca 2004 r. *w sprawie wymagań dotyczących treści etykiety-instrukcji stosowania środka ochrony roślin* (Dz.U. z dnia 21 czerwca 2004 r.).

System rejestracji w Unii Europejskiej znajduje się obecnie w okresie zmian. W dniu 24 listopada 2009 w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej zostało opublikowane Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 uchwalone przez Parlament Europejski 21 października 2009 r. *dotyczące wprowadzenia do obrotu środków ochrony roślin i uchylające Dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG* (Dz. U. UE 24.11.2009 L 309/1). Rozporządzenie zaczyna obowiązywać od 14 czerwca 2011 roku. Podobnie jak inne rozporządzenia unijne obowiązuje w państwach członkowskich bezpośrednio,

czyli bez konieczności implementacji przez krajowe akty prawne. W czasie przygotowywania niniejszej publikacji (wiosną 2011) prace nad polskimi przepisami wykonawczymi do nowych aktów prawnych nie zostały jeszcze ukończone. Mimo, że rozporządzenie uchyla Dyrektywę 91/414 to początkowo nowa procedura rejestracyjna będzie dotyczyła głównie nowych substancji aktywnych, wprowadzanych na rynek w 2011 roku i później oraz środków które je zawierają. System rejestracyjny zgodny z Dyrektywą 91/414 będzie nadal obowiązywał dla pozostałych środków ochrony roślin jeszcze przez wiele lat. Można przewidywać, że system ten ostatecznie wygaśnie dopiero w przyszłym dziesięcioleciu. Podane wyżej informacje nie mają zatem znaczenia historycznego. Warto także podkreślić, że sytuacja w której przy zmianie przepisów dla pewnej grupy preparatów przez dość długi czas obowiązują jeszcze przepisy wcześniejsze jest w rejestracji środków ochrony roślin zjawiskiem normalnym.

Aktualne dane dotyczące rejestracji środków ochrony roślin w Polsce

Po przystąpieniu do Unii Europejskiej w Polsce widoczny był początkowo spadek liczby zarejestrowanych środków ochrony roślin, z jednoczesnym ograniczaniem dostępnych substancji aktywnych oraz zakresów etykiet środków ponownie rejestrowanych [Matyjaszczyk 2009a]. Spadek z trwał do przełomu lat 2007/2008. W tym czasie liczba zarejestrowanych środków spadła z ponad 1000 do około 750. Spadek był związany ze stopniowym wycofywaniem ze stosowania licznych substancji aktywnych które albo nie spełniały rygorystycznych kryteriów bezpieczeństwa obowiązujących w Unii, albo nie generowały przychodów na tyle dużych żeby producentom opłacało się ponieść koszty badań mających na celu wykazanie że są one bezpieczne.

W następnych latach liczba środków ochrony roślin zarejestrowanych w Polsce zaczęła wolno rosnąć, mimo że proces wycofywania wielu preparatów nadal trwał. Wynikało to z faktu, że nowych rejestracji było więcej niż wycofań. Warto jednak podkreślić, że wzrost liczby dostępnych środków dotyczył głównie wielkoobszarowych upraw rolniczych, a ponadto, że większość nowo rejestrowanych środków zawierała stare substancje aktywne.

Nowych substancji aktywnych wprowadzono na polski rynek stosunkowo niewiele (pod pojęciem „nowa substancja aktywna” w tym kontekście rozumiana jest każda która przed rokiem 2004, czyli przed przystąpieniem do Unii Europejskiej, nie była w Polsce stosowana). Dla niektórych upraw, nie zarejestrowano po przystąpieniu do Unii Europejskiej żadnych środków z nowymi substancjami aktywnymi. Dotyczyło to na przykład wszystkich upraw sadowniczych poza jabłkami, ziół oraz roślin strączkowych. Dla innych upraw rejestrowano tylko środki z jednej grupy, np. dla buraka cukrowego zarejestrowano dwie zaprawy nasienne i żadnych innych środków z nowymi substancjami aktywnymi, a dla kukurydzy – tylko herbicydy i żadnych innych środków z nowymi substancjami aktywnymi.

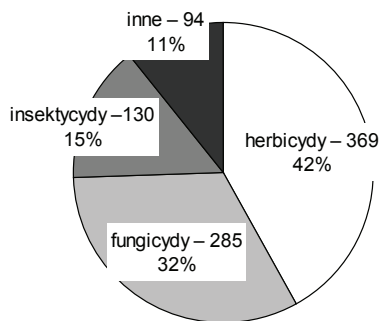
W ciągu siedmiu lat, w okresie 2004-2010 zarejestrowano w Polsce 51 środków zawierających 31 nowych substancji aktywnych. Większa liczba środków niż substancji wynikała z faktu, że w licznych przypadkach rejestrowano kilka środków z tą sama substancją aktywną. Nie były to środki tożsame – nowe substancje aktywne łączono z innymi substancjami aktywnymi w różnych konfiguracjach. Łącznie dla wszystkich upraw zarejestrowano:

- herbicydy: 7 nowych s.a. (w 11 środkach),
- fungicydy: 15 nowych s.a. (w 28 środkach),
- insektycydy: 6 nowych s.a. (w 9 środkach),
- pozostałe: 3 nowe s.a. (w 3 środkach).

Warto zwrócić uwagę na wyraźną przewagę fungicydów w tej grupie. Warto także podkreślić, że w niektórych nowych środkach ochrony roślin jako substancje aktywne zastosowano wyciągi roślinne (wyciąg z krzewu herbacianego) oraz substancje stosowane od dawna w przemyśle spożywczym, którym trudno zarzucić, że są niebezpieczne dla zdrowia ludzi (kwas benzoowy).

Obecnie do obrotu i stosowania w Polsce zarejestrowanych jest 868 środków ochrony roślin [Rejestr środków...2011] zawierających około 280 substancji aktywnych. Wyżej podano, że w ostatnich siedmiu latach w Polsce wprowadzono do obrotu 31 nowych substancji aktywnych. Wynika z tego że prawie 90% substancji aktywnych stosowanych obecnie w ochronie roślin w Polsce jest stosowanych od 8 lat lub dłużej.

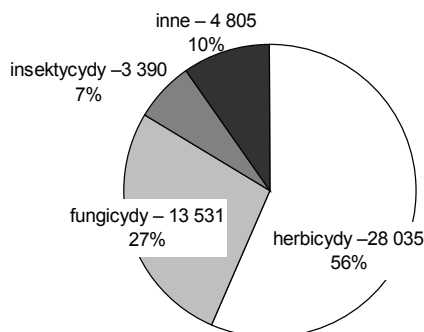
Stan aktualny rejestracji środków ochrony roślin z podziałem na grupy graficznie przedstawiono na rysunku 1. Najliczniejszą grupę zarejestrowanych w Polsce środków od lat stanowią herbicydy które służą zwalczaniu chwastów. Obecnie jest ich na rynku 369, a ich udział wśród wszystkich preparatów na rynku wynosi ponad 42%. Przewaga liczbowa herbicydów nad innymi środkami w ciągu ostatnich lat stopniowo malała, ponieważ zwykle najwięcej decyzji rejestracyjnych wydawano dla kolejnej grupy – fungicydów przeznaczonych do ochrony przed chorobami. Aktualnie jest ich 285 i stanowią prawie 33% zarejestrowanych w Polsce środków. Warto przypomnieć, że po przystąpieniu do Unii Europejskiej w grupie fungicydów zarejestrowano najwięcej nowości – wprowadzono na rynek 15 nowych substancji

Rysunek 1. Liczba środków ochrony roślin zarejestrowanych w Polsce w roku 2011 według grup
Graph 1. Number of plant protection products registered in Poland in the year 2011 by groups

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestr środków... 2011

Source: own study based on Rejestr środków...2011

Rysunek 2. Sprzedaż środków ochrony roślin w roku 2009 w tonach masy towarowej z podziałem na grupy
Graph 2. Sales of plant protection products in the year 2009 in the tonnes of commodity mass by groups

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprzedaż i zapasy... 2011

Source: own study based on Sprzedaż i zapasy...2011

fungicydów w 28 środkach. Grupa insektycydów służących ochronie przed owadami (do których zaliczone zostały także akarycydy przeznaczone do zwalczania pajęczaków) jest znacznie mniejsza – liczy 130 środków, które stanowią 15% wszystkich zarejestrowanych preparatów do ochrony roślin. Ostatnia grupa – inne środki jest jednocześnie najmniej liczna i najbardziej różnorodna. Należą do niej 94 środki, czyli ponad 10% wszystkich zarejestrowanych. Najliczniejszą grupę wśród nich stanowią regulatory wzrostu i stymulatory odporności roślin – 52, repelenty przeznaczone głównie do odstraszenia zwierzyny leśnej – 11, rodentycydy do zwalczania gryzoni – 8 i moluskocydy służące zwalczaniu ślimaków – 5.

W 2010 roku wydano decyzje o dopuszczeniu do stosowania 95 środków ochrony roślin. 40 z nich stanowiły herbicydy.

Przy analizie danych dotyczących sprzedaży środków ochrony roślin w tonach masy towarowej w Polsce, zauważamy że udział w sprzedaży poszczególnych grup środków rozkłada się nieco inaczej niż w przypadku danych dotyczących rejestracji. Sprzedaż środków ochrony roślin wyniosła w Polsce w 2009 roku 49 761 t masy towarowej. Ponad 56% wszystkich sprzedanych środków – 28 035 t stanowiły herbicydy. Fungicydy stanowiły 27% i sprzedano je w ilości 13 531 t. Udział insektycydów i akarycydów w sprzedaży wynosił niecałe 7% (3390 t) i był mniejszy niż ich udział w liczbie zarejestrowanych środków. Udział w sprzedaży innych środków ochrony roślin wynosił niecałe 10% (4805 t), a wśród nich największy udział w sprzedaży, podobnie jak w rejestracji, miały regulatory wzrostu i rozwoju roślin – 3058 t.

Na podstawie przedstawionych danych można zatem stwierdzić, że w największej ilości używa się w Polsce środków chwastobójczych. Herbicydów stosuje się u nas więcej niż wszystkich pozostałych środków ochrony roślin razem wziętych. Są one także najliczniejszą grupą preparatów zarejestrowanych. Ich liczebna przewaga w rejestracji po przystąpieniu do Unii Europejskiej stopniowo malała, ponieważ przez kilka ostatnich lat decyzji o dopuszczeniu do obrotu wydawano więcej dla fungicydów niż dla herbicydów. W roku 2010 ta tendencja nie została jednak zachowana – na 95 środków dopuszczonych do obrotu 41 to herbicydy, a fungicydów zarejestrowano 27.

Wybrane problemy związane z rejestracją

Jak wspomniano wyżej środki ochrony roślin stosuje się dla określonego zakresu stosowania, a ich stosowanie na rośliny inne niż wymienione w etykiecie jest zabronione i podlega karze. Dla zarejestrowania każdego zatasowania niezbędne jest wykonanie badań, których koszt pokrywa producent środka. Koszty rejestracji środków ochrony roślin analizowała Matyjaszczyk [2009b]. Oszacowała, że w 2009 roku dla środka zawierającego nową substancję aktywną i rejestrowanego dla 2-3 zastosowań, bez VAT i bez uwzględnienia kosztów własnych producenta kształtowały się one następująco:

przedrejestracyjne badania skuteczności	155 000 PLN
opłata rejestrowa	10 000 PLN
koszt przygotowania ocen i raportów	110 000 PLN
łącznie wydatki na rejestrację środka	275 000 PLN

Rejestracja każdego następnego zastosowania powoduje proporcjonalny wzrost tych kosztów. Zatem producenci niechętnie rejestrują preparaty do ochrony roślin uprawianych na niedużym areale, np. warzyw, owoców czy ziół bo istnieje uzasadniona obawa, że wydatki poniesione na rejestracje się nie zwrócą. W efekcie chemiczna ochrona tych upraw staje się coraz większym wyzwaniem, a dla niektórych organizmów szkodliwych już obecnie całkowicie brakuje możliwości chemicznego zwalczania. Może to wpływać na możliwości i wydajność produkcji wielu upraw.

Czas rejestracji według Ustawy o ochronie roślin z 18 grudnia 2003 r. powinien wynosić 16 miesięcy – 4 na sprawdzenie kompletności wniosku i 12 na ocenę środka. Okres ten nie obejmuje badań skuteczności które dla nowej substancji aktywnej muszą być prowadzone przez minimum dwa sezony wegetacyjne. W praktyce jednak obecnie rejestrowane są środki dla których wnioski złożono przed trzema laty. Opóźnienia w rejestracji ś.o.r. w Polsce rozpoczęły się po jej przeniesieniu z Instytutu Ochrony Roślin do Ministerstwa Rolnictwa i wiązały się z koniecznością stworzenia w Ministerstwie Rolnictwa odpowiedniego zaplecza i przeszkolenia nowych pracowników, jednoczesnym funkcjonowaniem dwóch różnych procedur rejestracji środków ochrony roślin (starej i nowej), a także problemami z zabezpieczeniem odpowiedniej liczby fachowych pracowników dla potrzeb rejestracji. Wszystkie te czynniki spowodowały zaległości w ocenie napływających wniosków. W ostatnim okresie prace rejestracyjne uległy pewnemu przyspieszeniu, co miało związek zarówno z usprawnieniem prac w Ministerstwie Rolnictwa, jak i bardzo sprawną pracą Komisji ds. Środków Ochrony Roślin. Trudno jednak oczekiwać szybkiego skrócenia terminów rejestracji ponieważ (jak wynika z ustnie przekazywanych informacji) producenci ś.o.r. z powodu planowanych zmian przepisów zamierzają w najbliższych miesiącach złożyć znacznie więcej wniosków niż zwykle w tym okresie.

Coraz więcej wydaje się w Polsce rejestracji na import równoległy środków ochrony roślin. Import równoległy ma miejsce wtedy kiedy firma inna niż producent zakupuje za granicą i sprzedaje w kraju środek identyczny z już zarejestrowanym chcąc zarobić na różnicy cen. W 2010 roku wydano 93 zezwolenia na import równoległy, czyli niewiele mniej niż decyzji o rejestracji środków. Ponad połowę zezwoleń na wprowadzanie środka do obrotu na drodze importu równoległego (55) wydano dla herbicydów. Import równoległy nie zwiększa różnorodności dostępnych środków ochrony roślin ani możliwości ochrony upraw, ale mimo tego może być korzystny dla rolników jeżeli w jego wyniku obniżają się koszty ochrony. Niestety jednak praktyka pokazuje, że właściwości fizykochemiczne preparatów sprowadzanych na drodze importu równoległego częściej odbiegają od wymagań jakościowych niż w przypadku pozostałych środków.

Podsumowanie i wnioski

Najliczniejszą grupę zarejestrowanych w Polsce środków ochrony roślin stanowią preparaty chwastobójcze. Herbicydów stosuje się w naszym kraju więcej niż wszystkich pozostałych środków ochrony roślin razem wziętych. Następne w kolejności, zarówno pod względem liczby zarejestrowanych preparatów, jak i zużycia są fungicydy. Insektycydy i inne środki stanowią łącznie ¼ liczby preparatów zarejestrowanych i 1/6 zużycia (w tonach masy użytkowej). Ponad 90% substancji aktywnych jest stosowanych od 8 lat lub dłużej.

Zjawiskami zauważalnymi w rejestracji środków ochrony roślin jest ograniczanie liczby zarejestrowanych zastosowań, w tym zwłaszcza małoobszarowych oraz wzrost liczby preparatów wprowadzanych do obrotu na drodze importu równoległego. Czas rejestracji środka ochrony roślin w Polsce zgodnie z przepisami powinien wynosić 16 miesięcy, w praktyce natomiast wynosi 3 lata i jego skrócenie w najbliższym czasie jest mało prawdopodobne.

Literatura

- Carlson R. 1962: Silent spring. Houghton Mifflin. Boston.
- Czaplicki E., Podgórska B., Rogalińska M. 1995: 30 lat rejestracji środków ochrony roślin w Polsce. Materiały XXXV Sesji Naukowej Instytutu Ochrony Roślin. Część I. Referaty, 52-59
- Dyrektywa Rady 91/414/EEC z 15 lipca 1991 r. dotycząca wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin. *Official Journal*, L 230, 19/08/1991, P. 0001 0032.
- Leńkowa A. 1961: Oskalpowana ziemia. PAN Zakład Ochrony Przyrody. Wyd. Popularno-Naukowe, 20, Kraków
- Matyjaszyk E. 2007: Wpływ przyjęcia wybranych unijnych wymagań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa żywności i środowiska na rynek środków ochrony roślin w Polsce. Problemy rolnictwa światowego: Rolnictwo i gospodarka żywnościowa Polski w ramach Unii Europejskiej. 406-414, SGGW, Warszawa.
- Matyjaszyk E. 2009a: Konsekwencje zmian w dostępności środków ochrony roślin dla wybranych roślin uprawnych. *Progress in Plant Protection*, 49(2), 492-499.
- Matyjaszyk E. 2009b: Koszty rejestracji środków ochrony roślin w Polsce. *Progress in Plant Protection*, 49(2), 500-507.

- Rejestr środków ochrony roślin dopuszczonych do obrotu i stosowania. 2011: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. [www.bip.minrol.gov.pl/DesktopDefault.aspx?TabOrgId=647&LangId=0], 24.03.2011.
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 maja 2005 r. w sprawie zakresu badań, informacji i danych dotyczących środka ochrony roślin i substancji aktywnej oraz zasad sporządzania ich oceny. Dz.U. Nr 100, poz. 839 z póź. zm.
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 maja 2005 r. w sprawie wysokości opłat rejestrowych za czynności związane z wydaniem decyzji dotyczących środków ochrony roślin i substancji aktywnych oraz trybu ich uiszczania. Dz. U. Nr 99, poz. 833.
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie badań skuteczności działania środka ochrony roślin Dz.U. z 2004 r. Nr 183, poz. 1890 z póź. zm.
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju wsi z dnia 8 czerwca 2004 r. w sprawie wymagań dotyczących treści etykiety-instrukcji stosowania środka ochrony roślin. Dz.U. z dnia 21 czerwca 2004 r.
- Sprzedaż i zapasy środków ochrony roślin. Dane od producentów i importerów. 2011: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. [www.bip.minrol.gov.pl/DesktopDefault.aspx?TabOrgId=907&LangId=0], 24.03.2011.
- Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin. Dz.U z 2008 r. Nr 133, poz. 849.

Summary

The most numerous group of plant protection products registered in Poland are herbicides – 42%, followed by fungicides – 33%. Insecticides and the other products together represent about ¼ of all preparations registered. In the plant protection products registration we can observe reducing the number of registered uses and increased number of preparations registered for parallel import. According to the law registration period of plant protection products shall not exceed 16 months, but in practice amounts to three years and its reduction is not very likely.

Adres do korespondencji:

dr Ewa Matyjaszczyk
Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu
ul. Władysława Węgorka 20
60-318 Poznań
tel. (61) 867 57 13, (61) 864 91 71
e-mail: e.matyjaszczyk@iorpib.poznan.pl